

EESTI TERMINOLOOGIDEÜHINGU AASTAKOOSOLEK

Aeg: 23.01.2003

Koht: EKI III korruse saal, Roosikrantsi 6, Tallinn

Koosolekust osavõtjaid: 53

- Liikmeid 27

- Vaatlejaid 26

Koosoleku juhataja: Enn Hendre

Protokollija: Annika Sarv

Päevakord:

1. Mereterminoloogia komisjoni tööst - kapten Uno Laur.
2. Juhatuse aruanne
3. Oskuskeelekorralduse seisundiuuringu tulemuste tutvustus - Arvi Tavast
4. Ühingu tegevusplaanid
5. Arutelu

Üldkoosolek valis koosoleku juhatajaks Enn Hendre, protokollijaks Annika Sarve.

Üldkoosolek kinnitas päevakorra.

1. Mereterminoloogia komisjoni tööst - kapten Uno Laur.

Ettekande mereterminoloogia komisjoni tööst tegi kapten Uno Laur. Koosoleku päev oli ettekandja sõnul sümbolne sel teemal peatumiseks, sest 23. jaanuaril 1973 loodi Meremuuseumi juurde mereterminoloogia komisjon. Komisjoni töö eesmärgiks oli mereterminoloogia säilitamine, süstematiseerimine, õige kasutamine, propageerimine ja uute terminite loomine. Kapten Laur andis ülevaate selle 30 aasta jooksul tehtud tööst ja prioriteetidest. Näiteks esialgu vaadati inglise keele peale halvasti, oli ju olemas vene keel. Eriti merelaevanduses ei saanud kuidagi hakkama inglise keelega; ka kalanduses oli rõhk vene keelele. Uusi termineid polnud võimalik kuskil avaldada, põhiline levik oli suust suhu.

1983. aastal alustati Mereleksikoni (ehk Merle, nagu nad isekeskis nimetasid).

Toimetajaks sai Olev Luhaveer. Ilmus 1996. aasta kevadel. Praegu jätkub töö inglise-eesti meresõnastikuga. Alates eelmisest aastast on mereterminoloogia komisjon Veeteede ameti tiiva all. Koostöö Mereakadeemiaga. On õnnestunud välja anda ajakirja Meremees, mis on oluline mereterminoloogia propageerimisel.

2. Juhatuse aruanne

Aruande tekst on 1. lisan.

Küsimus: Kas MTÜ-l saab olla kasumit?

Vastus (A. Tavast) – MTÜ-l on äritegevus ja igasuguse äritegevuse tulemuseks on kas kasum või kahjum. MTÜ erinevus äriühingutest on see, et võimalikku kasumit ei jaotata.

Küsimus: Mis oli ettekandes mainitud verifitseerimistöö?

Vastus: (A. Tavast) – Informaatikakeskuse tellimisel kontrollisid Tiiu Erelt ja Marion Lepasaar järgmiste standardikavandite tõlgete keelelist sobivust ja vastavust originaalile:

1. ISO/IEC TR 15504-9 “Infotehnoloogia. Tarkvaraprotsesside hindamine. Osa 9: Sõnavara” (Information technology - Software process assessment - Part 9: Vocabulary),
2. ISO 1087-1 “Terminoloogi töö. Sõnavara. Osa 1: Teooria ja rakendus” (Terminology work - Vocabulary - Part 1: Theory and application)
3. ISO 1087-2 “Terminoloogi töö. Sõnavara. Osa 2: Arvutirakendused” (Terminology work - Vocabulary - Part 2: Computer applications).

Küsimus: Kuidas kajastuvad liikmemaksud aruandes?

Vastus: (A. Tavast) – omakapitalis. Täpsustus pärast aruande auditeerimist: liikmemaksud tuleb siiski näidata tuludena.

Küsimus: Miks Vello Hanson välja astus?

Vastus (A. Tavast) – viitas tööülesannetele, mis ei jäta aega terminoloogiaga tegelemiseks.

Hääletamisele 3 küsimust:

1. Kas üldkoosolek kinnitab aruande?

Poolt: 26

Vastu: 0

Erapooletuid: 1

2. Kas üldkoosolek volitab juhatuse audiitorit valima?

Poolt: 25

Vastu: 0

Erapooletuid: 2

3. Kas 2003. aasta liikmemaks jätta samaks (s.o füüsilisele isikule 100 krooni ja juriidilisele isikule 1000 krooni)?

Poolt: 26

Vastu: 1

Erapooletuid: 0

A. Tavast vastuhääletanud liikmele, kes soovis suuremat aastamaksu: lisaks liikmemaksule pole kunagi keelatud teha annetusi.

Liikmemakse saab maksta sularahas kasvõi kohe pärast koosoleku lõppu või ülekandega, pangakonto number 221017637698. Selgitusse palun märkige "liikmemaks" ja liikme nimi.

3. Oskuskeelekorralduse seisundiuuringu tulemusi (www.eter.ee/baas, lisa 3) tutvustas Arvi Tavast.

4. Tulevikuplaanidest (lisa 2) tegi ülevaate Arvi Tavast.

5. Arutelu

Kas kohviõhtute korraldamist on mõtet jätkata?

Ülle Leis: võiksid olla kahesugused, omavahelised ja avalikkusele suunatud. Kindlasti on huvitatuid mujalgi.

Arvi Tavast: Kuidas neid huvitatuid leida? Turundustegevus, mida meil hetkel pole.

Ülle Leis: näiteks tõlgid.

Enn Hendre: soovitan vaadata Ajakirjanike Liidu lehte Klopper. See võiks olla kasulik ka mereterminoloogidele.

Arvi Tavast: jätame kohviõhtute toimumise õhku, kel mõtteid, saatke palun meili.

Enn Hendre: ETER tegutseb, juhatus on näidanud, et töö käib. Kutsun üles kõiki tihedamalt külastama ETERi kodulehte ja levitama teavet sellise lehe olemasolu kohta.

Koosoleku juhataja:

Protokollija:

Enn Hendre

Annika Sarv

LISA 1
JUHATUSE ARUANNE

Juhatus aruanne 2002

Aruandlusperioodi jooksul on juhatus jõudumööda tegelenud ühingu tegevuse käivitamisega. Peetud on 6 juhatuse koosolekut ning hakkama on saanud järgmiste asjadega.

Praktilised tegevused

Tegevjuht

Igapäevane juhtimine on Eteril endiselt puudu ja see pole meie aktiivsusele hästi mõjunud. Otsingud on siiski kogu aeg käinud, vesteldud on mitmete kandidaatidega ja praegu oleme jõudnud läbirääkimistel väga lootusrikkasse faasi.

Raamatupidaja, maksuamet

Eteri raamatupidamise eest hoolitseb ja maksuametiga suhtleb Tiia Vajak.

Liikmed

Aruandlusperioodi jooksul on juhatus nimekirja kinnitanud järgmised uued liikmed.

Füüsilised isikud:

Merje Liiv
Urmas Maranik
Anu Murakas
Aili Norberg
Katri Pink
Signe Saar
Endla Sandberg
Piret Suurvarik
Ly Tiido
Inn Vaaro
Tiina Veberson
Enn Veldi
Katriin Ärm

Juriidilised isikud:

TPÜ Slaavi filoloogia osakond

Üks liige (Vello Hanson) on ajapuudusele viidates ühingust välja astunud.

Praegu on ühingul 48 füüsilisest ja 4 juriidilisest isikust liiget.

Sisuline tegevus

Koolitus

Augustis korraldas ühing koos TPÜ Tõlkekoolituskeskusega teist korda oma suvekooli. Kui 2001. aastal toimus kursus Tallinnas, nädala sees, ühe imporditud lektori ja tervikliku kavaga, siis seekord oli kõik vastupidi: nädalavahetusel, Kütiorus, mitme kohaliku lektoriga ja sellest tulenevalt mitmekülgse kavaga. Osalejaid leida ei olnud sel aastal kergem kui eelmisel; koos esinejatega osales kokku 21 inimest, kes üritusega ka rahule jäid. Rahalise tulemusega jõudsimel plussi ainult tänu sellele, et osa lektoreid

loobus oma kokkulepitud tasust. Koolituse tegelikuks äratsumiseks tuleb palju rohkem tegelda müügitööga.

Detsembris korraldas Standardikeskus poolepäevase sissejuhatava terminoloogiaseminari tehniliste komiteede liikmetele, kutsudes lektori Eterist. Seekord esines Arvi Tavast. Huvi oli suur ja Standardikeskusel on sel aastal plaanis terminoloogiakoolitust jätkata.

Oskuskeelekorralduse uuring

15. jaanuariks valmis eesti keele strateegia eeltööna koostatud uuring oskuskeelekorralduse seisundi kohta, mille jaoks küsitlesime möödunud aasta lõpus erialainimesi nende aladel toimuva terminoloogiatöö kohta. Tulemus oli väga positiivne: terminoloogiatööd tehakse või plaanitakse kohe tegema hakata väga paljudel aladel; ka valmidus koostööks on vastuste põhjal väga kõrge. Tulemuste üldist huvi pakkuv osa on alates 22.01 saadaval Eteri kodulehel.

Välissuhtlus

Eter osales juunis Brüsselis toimunud Euroopa terminoloogia tippkohtumisel ja kirjutas alla poliitilisele ühisdeklaratsioonile. Sealsamas toimunud EAFT aastakoosolekul kinnitati Eter EAFT liikmeks ja valiti Arvi Tavast EAFT juhatusse. Pärast seda on Arvi Tavast osa võtnud ühest juhatusse koosolekust Lissabonis ja tegeleb EAFT veebilehe (www.eaft-aet.net) arendamisega. Liikmemaksu ei ole meie käest esialgu küsitud.

Kohviõhtud

Kevadel toimus kolm kohviõhtut: 21. jaanuaril rääkis Taavi Valdlo IT-terminite standardimisest. 4. aprillil tutvustas Valli Voor MS Office'i ja Windowsi tõlkimist ja selle käigus tekkinud huvitavaid probleeme. 3. mail (Tartus) ärgitas Ruth Mägi TEA Kirjastusest arutelu teemal "Kuidas üldkeele sõnastikku koostades otsustada terminoloogilise allika usaldusväarsuse üle?"

LISA 2 TEGEVUSPLAANID

Praktiline tegevus

Büroo tuleb lõpuks ikkagi tööle saada, milleks on nüüd jälle tekkinud lootus.

Oskuskeelekorralduse uuringu tulemused

Küsitluse ohtrad positiivsed tulemused on kasulikud igale terminiinfo otsijale ja need riputame (loodetavasti mingil kujul juba enne aastakoosolekut) Eteri veebi üles, koos moraalse kohustusega andmeid värskena hoida.

Kuna paljud vastanud olid aktiivselt huvitatud koostööst kas otse Eteriga või üldisemalt keeleinimestega, siis on plaanis seda huvi maksimaalselt ära kasutada ja koostööd arendada, võimaluse korral jõudes ka sõnastike vm terminikogude avaldamiseni. Üks koostöösuund on ka äsja justiitsministeeriumi haldusalasse üle läinud Eesti Õigustõlke Keskus, kelle terminibaas on suurim Eestis ja paljudele üheks peamiseks terminiallikaks.

Konverents

Tiiu Erelti ettepanekul proovime sügisel korraldada oskuskeelekorralduse ja terminoloogia konverentsi, võimaluse korral kutsudes osalejaid ka kaugemalt. Sobiv aeg oleks oktoobri lõpus või novembri alguses, kuna sama ala rahvusvahelisi üritusi on praegu teada 18.-22.08 Guildfordis ja 2.-3.10 Lissabonis.

Kohviõhtud

Kevadistel kohviõhtutel osalejaid just liiga palju ei olnud ning kuna sügisel keegi aktiivset huvi üles ei näidanud, siis neid ka rohkem ei korraldatud. Ootame üldkoosoleku arvamust, kas ja millises vormis niisugune seltsitegevus huvi pakuks, keda tahetaks esinemas näha ja mis teemadel.

Raamdokumendi tõlge, toimetamine ja terminid

Haridusministeerium on tellinud Euroopa Nõukogu raamdokumendi "*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assesment*" (260 lk) tõlkimise, tõlke keelelise toimetamise ja vajalike eesti terminite loomise, ning eraldanud selleks ka toetuse. Töö tuleb tegemisele järgmisel aruandeperioodil.

LISA 3

OSKUSKEELEKORRALDUSE OLUKORRA KIRJELDUS

Oskussõnavara seis pole lootusetu. Optimismiks annab põhjust eelkõige nii vastanute suur hulk, probleemi teadvustatus kui eelkõige entusiasm sellega tegelda. Parem olukord on pikema ajaloo ja eelkõige pikema õpetamistraditsiooniga erialadel. Palju ikkagi juba tehtud, kuigi ajapitser võib olla päris tugev. Oskussõnavaraga seotud tegevus on eelkõige koondunud kõrgkoolide juurde, püüdes sealgi elujõus eelkõige tänu õppejõudude entusiasmile. Teaduslikul tasandil terminite loomine, sõnavara ja tähendusväljade ühtlustamine on eelkõige seotud eestikeelse õppekirjanduse ja loengute koostamisega. Valdav osa õppejõude nõuab seda tööd ka oma üliõpilastelt (näiteks bakalaureuse või magistratöö lisana jne).

Kuigi ühelt poolt mõistavad õppejõud omakeelse oskussõnavara tähtsust, kummitab neid kohustus avaldada teaduslikke töid ikka ainult inglise keeles. Ankeedivastustest jäi kõlama mõte, et kuni eesti keeles avaldamine, olgu siis teaduslikul või populaarteaduslikul tasemel, ei ole prestiižne, rääkimata sellest, et see oleks iseenesestmõistetav, pole loota ka oskussõnavara kiiret arengut. Eesti keeles avaldatud materjalid on olnud pigem kirjutajate missioon oma rahva ees ja jääb loota, et missioonitunne jääb. Ses suhtes koputati kogu teadusüldsuse südametunnistusele, et grantide taotlemisel peaks olema üheks tingimuseks ka eestikeelne kirjatöö. Ja veel, kui teadustöö ülikoolis, eriti selle kõrgemal astmel on hinnatav võrkeelse materjali üllitamiseks, siis ei tohi unustada, et osa ainst jõuab ka tavainimeseni, kooli ja ajakirjandusse. Näiteks on selline mure kõigil geenimaailmaga seotud aladel, sest sel teemal kirjutatakse ajaleheveergudel ja räägitakse raadios peaaegu iga päev; samuti muretsevad teoloogid ja meediaõppejõud, et seoses nende erialade jõudmisega kooliprogrammi vajavad vastavat emakeelset oskussõnavara kõik need, kes seda õpetama hakkavad.

Väljaspool õppetööd on oskuskeelega seotud riigiasutused, kes eelkõige seaduste loomise ja tõlkimise käigus on sunnitud korrastama oma keelemaailma. Ses suhtes tuleb nähtavasti olla tänulik EL-i dokumendirohkusele. Teisalt paneb see nii tõlgid kui erialaspetsialistid sageli keerulisse olukorda, sest ainult võrkeeleoskusest ja erialateadmistest sellise terminimahu juures enam ei piisa, vaja on eesti keele asjatundja sekkumist.

Sõnaraamatu koostamise plaane oli, kuid lootust/tahet see kunagi paberkujul välja anda oli vähem kui soovi see ühel päeval oma kodulehele üles panna. Eriti oluline aladel, kus uusi termineid või tähenduse muutusi pidevalt juurde tuleb.

Ankeedivastustest selgus, et keeleinimeste kaasamine piirdub sageli vaid Keelenõu telefonil helistamisega. Erialadel, kus olid töörühmad, olgu siis vabatahtlikkuse alusel või töökohustusena, olid sinna kaasatud ka keeleinimesi, vähemalt oma keeletoiimetaja. Ei väsinud vastajad kiitmast Rein Kulli ja Tiiu Ereltit koostöö ja väga asjakohaste nõuannete eest.

Vajadust keeletespetsialistide abi järele tunti. Samas aga oldi ettevaatlikud oma tööde keeleteoimetaja kätte andmisega, sest ebameeldivaid kogemusi liigaktiivse keeleteoimetajaga oli väga paljudel.

Lisaks vajadusele kaasata terminitöösse keeleinimesi selgus vastustest, et vaja on ka meetodilist juhendamist, näiteks sõnastike koostamisel, ning teretulnud oleks oskussõnavara käsitlev koolitus. Vaatamata rõhutatud ajanappusele olid ometi peaaegu kõik vastanutest nõus mingilgi moel kaasa lööma, kui keegi nende alal midagi tegema hakkab. Uute sõnaraamatute koostamisel peeti oluliseks kaasata tegevusse ka nõuaberalade spetsialiste, sest integreerub maailmas on oluline, et sõnade tähendusosalad kattuksid. Välise initsiatiivi suhtes oldi aga ettevaatlikud, sest nii tahtmist, tegijaid kui teadmisi jätkuvat endalgi. Kui vaid keegi raha hangiks. Vastajad lootsid, et kunagi ehk saab Eteri soovitus rahataotlusel positiivse vastuse eelduseks.

Ja lõpuks Toivo Maimetsa lause, mis Eterile tema töös taas jõudu peaks andma: kui keegi ei kirjuta erialaraamatuid eesti keeles, siis erialale pole sellest mingit kahju, küll aga nii eesti keelele kui rahvuskultuurile.